

Искам да отбележа и един друг интересен и при това съвсем обективен визуален документ. Той нагледно свидетелства и за левичарството на Панайот Хитов. То е намерило израз и в ръцете, с които той държи пушката и сабята си, а така също и в подредбата на огнестрелното и хладното оръжие за близък бой и снаряжение, втъкнато или закачено с ремъци в широкия кожен пояс, в който то се носи, известен с името *силях*. Имам предвид снимката от 1867 г. Тя е направена през август с.г., по-точно преди записването на Иван Кършовски във Втората българска легия в Белград. На нея Панайот Хитов е в пълно бойно въоръжение, снаряжение и облекло. Намира се в средата на групата и държи пушката в лявата си ръка, а сабята - в дясната. При десничарите сабята, закачена на портупея, праметнат през дясното рамо, се намира и носи от лявата страна, за да се извади с дясната ръка. При Хитов това е обратно. Съвсем ясно се вижда, че двата пищева са вмъкнати с цевите си на дясна страна; поясният нож е съвсем вляво. Тази подредба не е случайна. Тя ясно показва нагласата на П. Хитов за действия с лявата ръка.

Лично достойнство и лична гордост. Чувството за лично достойнство и лична гордост за Панайот Хитов са естествена, природна даденост. То намира израз в действията му, стои в основата на свободолюбието му. Проявите, свързани с него, са външната, видимата страна на това чувство.

"Доде определеният ден аз бях извикал и брат ми. Чаках го у дома, но той все го нямаше. Вместо него дойде един турчин заптие.

- Хайде, че те викат на конака!

Тръгнах с него. Щом стигнахме близо до кафенетата, аз казах на заптието:

- Моля те, върви или напред или подире ми, че ме е срам да ме караш, като че съм крадец.

Заптието, без да губи време, тури ръка тогава на мене и ми рече:

- Мен ми казаха да те закарам и върви!

При тия думи аз така се ядосах, че отведнъж ми кипна ядът, заграбих заптието, тръгнах го в калта, произгазих го с коленете си и се върнах назад."⁷

През 50-те и 60-те години на XIX в. моралният кодекс за държание и поведение в семейството, в рода, в квартала, в града е бил много силен и действен. Става дума за приети и спазвани норми на взаимоотношения между хората. Днес те звучат като архаизми, но на времето са били строго съблюдавани. Нарушението им било одумвано и сочено като нещо нарицателно в продължение на десетилетия. Почитта към родителите е била на голяма висота. Синът не е влизал в кафенето, където е бил баща му, камо ли да запали цигара пред него. От ранна възраст децата били приучвани на труд и пестеливост. Правилото: "Окото ти да извадят, име да не ти извадят!" е било синтезът на разбиранията на хората. Набедели ли някого за нещо, това си е оставало за цял живот. Страдал човекът, семейството, родът. То се е пренасяло от представителите на господстващата народност към всички българи, към християните. Единичното се е генерализирало.

Колцина са българите в Сливен, които са направили това, което е извършил Панайот Хитов? Просто няма такива примери. Посред бял ден да унижиш официа-